

Inkludering av nyankomne barn og deres foreldre

Hvilke faktorer bidrar til inkludering av nyankomne barn og deres foreldre i innføringsbarnehager?

Oda Sophie Wagle

Kandidatnummer: 204

Bacheloroppgave

BHBA3920

Fordypning

Barnehager i et internasjonalt perspektiv

Trondheim, april 2021

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Denne bacheloroppgaven markerer avslutningen på mine tre år ved barnehagelærerutdanningen på Dronning Mauds Minne Høyskole (DMMH). Det er rart å tenke på at jeg plutselig er ved målstreken, målet som jeg har hatt fremfor meg siden jeg begynte på skolen. Prosessen med å skrive bacheloroppgaven har vært krevende, til tider frustrerende, men samtidig ser jeg på dette som den mest lærerike oppgaven gjennom hele studiet. Jeg har innarbeidet mye faglig kunnskap, og samtidig lært mye om meg selv.

Først og fremst vil jeg takke mine dyktige veiledere Gjertrud Stordal og Hege Nordnes for god veiledning, støtte og engasjement.

En spesielt stor takk til mine tre informanter som har tatt seg tid til å stille opp på intervju i en krevende tid. Utfordringene med korona-viruset har gjort tiden til mange barnehageansatte enda mer hektisk enn den var fra før, og dere strekker dere langt og står på tross lite smittevern. Jeg setter derfor enorm stor pris på at dere satt av litt av deres dyrbare tid. Uten dere ville ikke denne oppgaven blitt til. Fortsett med det gode arbeidet dere gjør for barna og deres familier.

En stor takk også til familien og samboeren min som har stått på sidelinjen og heiet meg frem, både når det gjelder skrivingen av bacheloroppgaven og hele veien gjennom studieløpet. Takk for at dere alltid er der, og har troa når jeg selv har vært i tvil.

Sist, men ikke minst, tusen takk til mine kjære medstudenter som har vært der gjennom tykt og tynt. Dere har vært gode samtalepartnere og bidratt til mye refleksjon og nye perspektiver. Jeg kommer til å savne tiden på biblioteket med dere, til tider litt mye latter og litt lite skriving.

Tusen takk DMMH!

Oda Sophie Wagle,

Trondheim, april 2021

«At man, når det i sannhet skal lykkes en å føre et menneske til et bestemt sted, først og fremst må passe på å finne ham der hvor han er og begynne der. Dette er hemmeligheten i all hjelpekunst ... For i sannhet å kunne hjelpe en annen, må jeg forstå mer enn ham – men dog vel først og fremst forstå det han forstår. Når jeg ikke gjør det, så hjelper min merforståelse ham slett ikke. Vil jeg allikevel gjøre min merforståelse gjeldende, så er det fordi jeg er forfengelig eller stolt, slik at jeg i grunnen, i stedet for å hjelpe ham, egentlig vil beundres av ham. Men all sann hjelp begynner med en ydmykelse; hjelperen må først ydmyke seg under den han vil hjelpe, og herved forstå at det å hjelpe, er ikke det å herske, men det å tjene, at det å hjelpe ikke er å være den mest herskesyke, men den mest tålmodige, at det å hjelpe er villighet til, inntil videre, å finne seg i å ha urett, og i ikke å forstå hva den andre forstår.»

Søren Kierkegaard (1813 – 1855)

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	5
1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling	6
1.2 Oppgavens formål og oppbygging.....	6
2.0 Teoretisk rammeverk	7
2.1 Innføringstilbud	7
2.2 Akkulturasjon.....	8
2.2.1 Akkulturasjonsstrategier	8
2.3 Personalets kompetanse	10
2.4 Foreldresamarbeid	11
3.0 Metode	14
3.1 Valg av metode og innsamlingsstrategi	14
3.2 Planlegging av datainnsamling og utvalg av informanter.....	15
3.2.1 Om informantene	15
3.3 Forskningsetikk.....	16
3.4 Beskrivelse av gjennomføring.....	16
3.5 Metodekritikk.....	17
3.6 Analysearbeid	18
4.0 Funn og drøfting	19
4.1 Lokalisering av innføringstilbudet.....	19
4.2 Den første tiden i innføringstilbudet.....	20
4.2.1 Primærkontakt.....	20
4.2.2 Tilvenning.....	20
4.3 Foreldresamarbeid	21
4.4 Identitetsbekreftelse	24
4.5 Personalets kompetanse og holdninger	26
5.0 Oppsummering og avslutning	29
Kilder	32
Vedlegg	35
Vedlegg 1 – Intervjuguide.....	35
Vedlegg 2 – Informasjonsskriv og samtykkeskjema.....	37

1.0 Innledning

I dag er det nesten 28 millioner barn på flukt rundt om i verden, og her i Norge ble det i 2020 registrert 238.000 personer med flyktningbakgrunn (Statistisk sentralbyrå, 2020). Antallet flyktninger til Europa økte kraftig i årene fra 2011 til 2016 da 878 000 flyktninger og migranter krysset Middelhavet fra Nord-Afrika og Midtøsten i perioden 1. januar 2015 til 1. desember 2015. Denne situasjonen ble da omtalt som en krise. Ifølge tall fra den internasjonale organisasjonen for migrasjon hadde mer enn 3563 omkommet eller forsvunnet i forsøket for å komme seg over (Forente nasjoner, 2020). Dette er store tall, og vi skal samtidig huske på at bak tallene skjuler det seg enkeltskjebner. Alle disse menneskene har sin historie med gleder og sorger. Og alle bærer på kulturelle tradisjoner i form av språk, litteratur, musikk, men også ritualer og skikker som matvaner, og måter å organisere livet på. Når disse menneskene flykter, flykter de ikke bare fra landet sitt, men også fra gode relasjoner, familiemedlemmer, naboer og ikke minst sine kulturelle forankringer (Varvin, 2015, s. 29). Det skal mye til før et menneske tar valget om å flykte til et annet land, og årsakene til flukten kan være mange. Det dreier seg om et sammensatt bilde av individuelle, politiske, samfunnsmessige og kulturelle forhold. Men en fellesnevner er at de som flykter er redde, - de er redde for å bli drept, torturert, voldtatt, og redde for barnas fremtid. De flykter i håp om en tryggere tilværelse for seg selv og familien sin (Varvin, 2015, s. 30).

Bare for å gjøre det klart: Enhver har rett til å forlate et hvilket som helst land, også sitt eget. Med andre ord er det ikke noe kriminelt med å flykte. Enhver har også rett til å søke om asyl, jamfør FN sin menneskerettserklæring (1948).

Når barn og deres foreldre kommer fra et annet land og til Norge, skal de ifølge norsk lov integreres. Hovedmålet med integrering ligger i å delta i arbeidslivet, og det krever gode norskkunnskaper (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2021). Regjeringen legger vekt på at integrering er et samspill mellom to parter. Den enkelte skal møtes om et krav til å bidra og delta, samtidig må samfunnet legge til rette for at alle kan bruke sine ressurser i arbeids- og samfunnslivet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016).

For mange nyankomne barn og deres foreldre vil barnehagen være blant de første «integreringsarenaene» de møter. Andelen nyankomne barn i barnehagen har økt betraktelig de siste tiårene. Det er bred politisk enighet om at barnehagen skal være en inkluderende arena. Dette gjelder også for nyankomne barn. I Norge er barnehagen sett på som en av de

bedre integreringstiltakene (Kalkman, 2017, s. 4). Flere kommuner har lagt til rette for innføringsbarnehager slik at nyankomne barn kan motta tidlig intervensjon som skal lette deres overgang til ordinær barnehage og samfunnet generelt. Disse innføringsbarnehagene vil være en av de første møtene med det norske samfunn, og dermed en av de viktigste. Spørsmålet som da dukker opp er hvordan personalet som jobber i et innføringstilbud kan legge til rette for en god innføring i barnehagen, som ivaretar både barnets og foreldrenes behov for annerkjennelse og trygghet, og som kan overkomme kulturelle barrierer.

1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling

Barnepsykologen Magne Raundalen (2017) hevder at barn trenger to ting; *kjærlighet og orden på livet*. Å komme til et nytt land der en ikke kjenner språket, kulturen, menneskene og normene kan for mange oppleves som et kaos. I Norge må alle kommuner være forberedt på å ta imot nyankomne barn og familier. Mange av disse barna vil starte i barnehage, ofte i en innføringsbarnehage (Tveitereid, Vestad, Sævik & Fandrem, 2017, s. 3). Barnehagen må derfor fremstå som flyktningkompetent og gjøre barnehagen tydelig som den viktige samfunnsaktøren den er. Det kreves kunnskap og profesjonalitet i hvordan inkludere nyankomne barn og deres foreldre i en innføringsbarnehage, og denne kunnskapen ønsker jeg å gå dypere inn på. Personlig synes jeg at dette temaet har blitt for lite belyst på barnehagelærerstudiet. Derfor mener jeg at det er svært aktuelt å ta opp og sette fokus på denne problemstillingen:

Hvilke faktorer bidrar til inkludering av nyankomne barn og deres foreldre i innføringsbarnehager?

1.2 Oppgavens formål og oppbygging

Oppgavens formål er å undersøke hvilke faktorer som bidrar til inkludering av nyankomne barn og deres foreldre i innføringsbarnehager. Dette vil bli undersøkt ved å gjennomføre en kvalitativ studie der erfarne barnehageansatte i innføringsbarnehager intervjues.

Denne bacheloroppgaven består av fem kapitler. Først presenteres det teoretiske rammeverket for problemstillingen. Deretter går jeg over på metoddelen der jeg beskriver metoden for studien, inkludert innsamlingsstrategi, og etiske perspektiver. Videre går jeg inn på funn- og drøftingsdelen. Her presenteres funnene fra datainnsamlingen og som jeg diskuterer opp mot relevant teori. Helt til slutt kommer en oppsummering og avslutning.

2.0 Teoretisk rammeverk

I dette kapittelet ønsker jeg å presentere relevant teori og lovverk som jeg støtter meg til og diskuterer i oppgaven. Først forteller jeg om hva et innføringstilbud er, og hvilke mennesker som benytter seg av tilbudet. Deretter presenterer jeg John Berry (1997) sin akkulturasjonsteori, som beskriver prosessen både voksne og barn står overfor i møtet med en ny kultur. Videre ser jeg på hvilken kompetanse personalet bør ha i en innføringsbarnehage for å tilrettelegg for nyankomne barn og familier. Til slutt beskriver jeg foreldresamarbeidet og viktigheten av en god dialog for å ivareta barnet på best mulig måte.

2.1 Innføringstilbud

Hvert år kommer det barn og familier til Norge som har flyktet fra krig, og andre uroligheter i sitt hjemland. Ifølge FNs flyktningkonvensjon blir du ansett som flyktning dersom du 1. er utenfor ditt hjemland. 2. du ikke kan eller tør få beskyttelse i, eller returnere til, ditt eget hjemland fordi du frykter forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i en sosial gruppe, eller politiske meninger i ditt hjemland (Forente nasjoner, 2019). Personer som flykter fra hjemlandet, må søke om asyl eller beskyttelse i et annet land. Du regnes som flyktning hvis du oppfyller kriteriene i flyktningkonvensjonen, men de fleste stater kaller deg asylsøker fram til asylsøknaden er behandlet. Dersom søknaden blir innvilget får du status som flyktning. En person som har fått status som flyktning har dermed fått opphold i landet (Forente nasjoner, 2019). Kommunene som de nyankomne flyktningene blir plassert i, har plikt til å tilby et introduksjonsprogram. Her får de opplæring i norsk, samfunnskunnskap, og livsmestring i et nytt land (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2021).

På bakgrunn av de utfordringene nyankomne familier kan oppleve, har noen kommuner organisert særskilte tilbud for nyankomne barn og elever (Kalkman, 2019, s. 145). Det er dette som blir omtalt som et innføringstilbud og eller mottaksbarnehage. I en innføringsbarnehage vil det gjerne være et mangfoldig miljø ettersom det rommer barn og familier fra ulike land med ulike livserfaringer (Kalkman, 2019, s. 154). Formålet med et slikt tilbud er at nyankomne barn skal lære seg norsk så raskt som mulig slik at de etter hvert kan gå over i ordinære barnehager, og på lang sikt, kunne bidra i samfunnet (Kalkman, 2019, s. 145). Men en forutsetning for å kunne leke og lære er at barnet må føle seg trygg. Derfor understreker Kalkman (2019) at trygghet og tilhørighet må stå som sentralt i tilvenningstiden, og dette spesielt når vi snakker om nyankomne barn (s. 149). I barnehagen forventes det

derfor en tett oppfølging av barnet og foreldrene i tilvenningsperioden (Kalkman, 2019, s. 149).

I Meld. St. 30 (2015-2016) står det skrevet at innføringstilbudet skal vare ca ett år, og kan ikke vare mer enn to år for det enkelte barnet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016). Innføringstilbudet kan avvike fra det generelle pedagogiske tilbudet når det er nødvendig for å ivareta nyankomne barns behov i overgangen fra hjemmet til barnehagen (Kalkman, 2019, s. 145).

2.2 Akkulturasjon

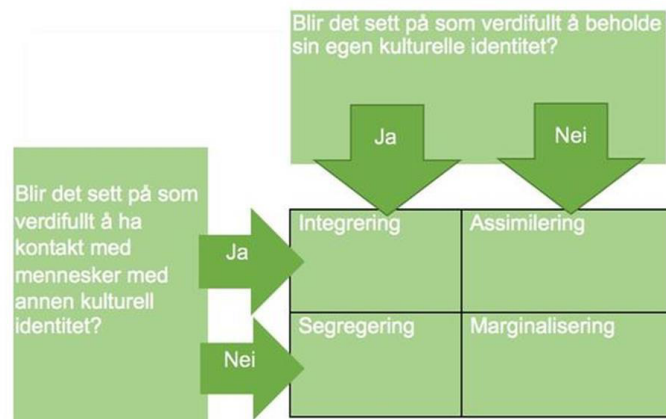
Akkulturasjon handler om den prosessen som skjer når man står overfor en ny kultur (Sævik & Fandrem, 2020). Det er den canadiske psykologen John Berry (1997) som anses som grunnleggeren av akkulturasjonsteorien (Fandrem, 2019, s. 113). Berry (1997) viser til hvordan akkulturasjon har å gjøre med både *enkulturasjon* og *resosialisering* (Fandrem, 2019, s. 113). Enkulturasjon innebærer å bli født inn i en kultur, og vokse opp i den samme kulturen. For eksempel kan det handle om at man har erfart at det er vanlig å bo sammen som en storfamilie med tanter, onkler og besteforeldre (Tveitereid, Vestad, Sævik & Fandrem, 2017, s. 27). Men akkulturasjon har også noe å gjøre med hvordan medlemmer i et samfunn lærer normer og verdier. For eksempel at man lærer hvordan man hilser eller takker for maten. Dette blir kalt sosialisering. Resosialisering innebærer at man er åpen for at ting kan gjøres på andre måter enn tidligere har erfart (Tveitereid, Vestad, Sævik & Fandrem, 2017, s. 27).

2.2.1 Akkulturasjonsstrategier

Berry presenterer fire ulike strategier som er en del av akkulturasjonsprosessen. Disse fire ulike strategiene tar utgangspunkt i to spørsmål som alle i barnehagen bør tenke over i møte med barn og foreldre fra en annen kultur (Fandrem, 2019, s. 115):

1. Hvor viktig er det å ivareta karakteristika ved den opprinnelige kulturen?
2. I hvor stor grad får barnet tatt opp i seg den nye kulturen?

Svarene på disse to spørsmålene vil romme ut i fire ulike strategier slik det fremstilles i figur 1. Disse strategiene er: integrering, assimilering, segregering og marginalisering (Fandrem, 2019, s. 115).

Figur 1: "Akkulturasjonsstrategier" (Berry, 1997).

Om man svarer nei på spørsmål 1 og ja på spørsmål 2 leggs det opp til assimilering. Assimilering handler om at alt det nye i Norge blir sett på som det viktigste, og barnehagen unngår å ivareta kulturen barnet kommer fra (Sam & Berry, 2010). Et eksempel kan være en barnehagelærer som skal hjelpe et barn med å lære seg norsk, og ignorerer at barnet kan et annet språk. Segregering derimot handler om at barnet kun har kontakt med personer fra samme land som seg selv. Marginalisering innebærer at barnehagen hverken fokuserer på det opprinnelige landet barnet eller foreldrene er fra eller Norge (Fandrem, 2019, s. 116). Dersom man blir møtt med negative holdninger i barnehagen, samtidig som de blir ekskludert fra dem med samme opprinnelse fører det til marginalisering. Om man svarer ja på begge spørsmålene legger man opp til integrering. Integrering er den strategien som viser seg å være den beste akkulturasjonsstrategien. Her ønsker man å vedlikeholde det kulturelle, samtidig som man søker kontakt og deltakelse med mennesker i det nye hjemlandet (Kibsgaard, 2019, s. 57). Integreringsbegrepet har i den senere tid blitt erstattet av inkluderingsbegrepet, både i offentlige dokumenter og i dagligtalen generelt ettersom inkludering er et mer positivt ladet ord (Spernes & Hatlem, 2019, s. 178). Inkludering er et begrep som kan forstås på mange måter. Jeg velger å bruke en definisjon som kanskje er spesielt rettet mot barnehagen. Solli (2010) skriver at «et inkluderende fellesskap defineres av tilhørighet, deltakelse og medvirkning i forhold til barnets kjerneaktiviteter; omsorg, lek, og læring (I Bergsland & Jæger, 2014, s. 107). Det kanskje mest sentrale innenfor denne definisjonen av inkludering er at barnet skal føle tilhørighet og føle seg som en del av fellesskapet. Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver beskriver at «barnehagen skal være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 8). Her blir det personalets ansvar å legge til rette for dette slik at alle, uavhengig av

etnisk bakgrunn, funksjonshemming, kjønn og flyktningbakgrunn får oppfylt dette (Barnehageloven §2).

Det er mange forhold som avgjør om hvor lett eller hvor vanskelig det er å komme som flyttende og bli en deltaker av samfunnet. Faktorer som kjønn, alder, sosialt nettverk, hvilken strategi/strategier familien velger for å tilpasse seg den nye kulturen er ting som vil være av betydning for hvordan barnet vil mestre den nye hverdagen. Før var det vanlig å tenke at det var de som flyttet til en ny kultur som måtte tilpasse seg (Fandrem, 2019, s. 114). I dag betegner akkulturasjon samfunnsutviklingen hvor det foregår prosesser med tilpasning og utjevning mellom to kulturer. Derfor har det mye å si hvordan mottakerlandet tar imot og tilrettelegger for de nyankomne familiene. For en barnehagelærer som står overfor et barn med fluktbakgrunn betyr det å tilrettelegge best mulig for barnet basert på kunnskap om hva det innebærer å være i en forandringsprosess, og om barnets fluktbakgrunn. Det kan stilles andre krav til eller gi muligheter for å tilrettelegge for lek og læring (Fandrem, 2019, s. 114).

2.3 Personalets kompetanse

Foruten den generelle kompetanse en barnehagelærer bør ha for å jobbe i en barnehage, bør barnehagelæreren ha kunnskap om hvilke utfordringer det innebærer å ha fluktbakgrunn (Fandrem, 2019, s. 125). Det å flytte fra et land og til et nytt er en stor endring i et menneskets liv, enten det er barn eller voksne. De må tilpasse seg et helt nytt samfunn og en ny kultur, og skape seg nytt sosialt nettverk. Mange har flyktet fra krig og urolige omgivelser der det har vært utrygt å leke, besøke venner og familie (Bleka, 2015). I noen tilfeller har foreldrene klart å skjerme barna fra traumatiske hendelser og barna kan ha med seg gode minner fra hjemlandet. Andre kan ha vært vitne til død, vold og andre traumatiske hendelser, eller selv ha blitt utsatt for slikt. Mange har også levd med en usikkerhet både i hjemlandet, under flukten og på asylmottaket (Bleka, 2015). De psykologiske og atferdsmessige reaksjonene på det disse menneskene har opplevde kan komme ulikt til uttrykk, og vil variere fra person til person. Det gjelder både for barn og voksne. For barn kan slike uttrykk være at de slår et annet barn uten noen form for provokasjon, at de holder seg tett på moren eller faren i bringe situasjonen, at de trekker seg unna fra de andre i barnehagen, for å nevne noen eksempler (Bleka, 2015). Men det er selvsagt individuelle og kulturelle variasjoner i hvordan barnet prøver å håndtere sine plager (Varvin, 2015, s. 146). Det er viktig å poengtere at atferden som regel er et uttrykk for noe underliggende. Atferden kan forstås som en forsvarsmekanisme for

å gjenvinne kontroll og oversikt i en verden som både har vært, og fortsatt kan være, svært utrygg for dem (Bleka, 2015).

Det er en overhyppighet av psykiske lidelser blant bosatte flyktninger. De har blant annet ti ganger så høy sannsynlighet for å utvikle posttraumatisk stresslidelse (PTSD) enn andre (Varvin, 2015, s. 147). Barn som har utviklet PTSD kan føle usikkerhet i forbindelse med tilknytning til andre mennesker, og kan ha vanskelig for å ha tillit til andre, enten det er barn eller voksne. Utrygg tilknytning og manglende tillit kan igjen gå utover evnen til å leke og lære, hvilket er godt dokumentert som helt sentralt for barnets utvikling (Tveitereid, Vestad, Sævik & Fandrem, 2017, s. 46). Personalet i barnehagen som arbeider med barn med fluktbakgrunn bør derfor ha kunnskap om og kjenne til symptomer og reaksjoner på PTSD slik at barnet kan henvises videre til Pedagogisk- psykologisk tjeneste (PPT) og få den hjelpen de trenger (Tveitereid, Vestad, Sævik & Fandrem, 2017, s. 46).

Det kan være vanskelig for personalet i en barnehage å sette seg inn i hvordan det er å ha bodd midt opp i krigsrammede områder. Og det kan være krevende å lytte til foreldres og barnas historier om vold, tortur, død og lignende. Å skulle lytte til slike historier kan føre til handlingslammelse, og en kan miste sitt eget ståsted og glemme sin rolle overfor barnet (Fandrem, 2019, s. 124). Respekt og aksept for barnet og foreldrene må stå som det mest sentrale. Det å ikke oppleve anerkjennelse for hvordan en har hatt det etter å ha vært traumatisert, kan oppleves verre enn selve traumeopplevelsen (Fandrem, 2019, s. 124). Det blir derfor viktig å se barnet og foreldrene. Fandrem (2019) viser til stikkord som bør være iboende hos personalet i møtet med nyankomne barn og foreldrene:

- Åpenhet
- Interesse
- Anerkjennelse
- Søken etter det barnet og foreldrene viser av positiv adferd
- Bekreftelse

(Fandrem, 2019, s. 124).

2.4 Foreldresamarbeid

I barnehageloven §1 (2005), og rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver står det at «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling» (utdanningsdirektoratet, 2017, s. 29). Sitatet fra rammeplanen understreker at det er personalet

i barnehagen som er forpliktet til å inngå et samarbeid med barnas foreldre og eller foresatte (Glaser, 2018, s. 112). Videre fastslår rammeplanen at det skal legges til rette for god dialog mellom de ansatte og foreldrene slik at foreldrene får medvirke i barnehagens hverdag (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 29).

For å kunne utøve god kommunikasjon krever det at man har et felles språk. I møtet med nyankomne foreldre vil det som oftest være nødvendig å ha en tolk til stede slik at personalet og foreldrene kan forstå hverandre (Bustos, Waage, Ekerhovd, 2019, s. 83). Det er viktig å fremheve at man i foreldresamtaler *må* bruke en kvalifisert tolk. Det er ikke lov å bruke barn, familiemedlemmer eller tospråklig assistenter til å tolke (IMDi, 2021). Men det å forstå hverandre og ha et felles språk er ikke alene tilstrekkelig for å etablere et positivt samarbeid med foreldrene. Personalet må også tenke på hvordan de tilnærmer seg foreldrene (Bustos, Waage, Ekerhovd, 2019, s. 82).

Palludan (2007) har forsket på hvordan pedagoger tilnærmer seg foreldre med minoritetsbakgrunn sammenlignet med foreldre med majoritetsbakgrunn. Hennes forskning viser til at pedagogene i mange tilfeller bruker en annen tone i møtet med minoritetsforeldrene. I disse møtene legger pedagogene oftere opp til en dialog som i mindre gir mulighet for deltakelse. Denne tilnæringsmåten eller tonen kaller hun for en *undervisningstone*. Undervisningstonen handler om at dialogen er preget av instruksjon og undervisning fra pedagogens side (Fandrem, 2019, s. 118). Det ligger en fare i en slik tilnærming ved at det er lett at det skapes en ubalanse i kommunikasjonen og dermed maktforholdet mellom pedagog og foreldrene. I det mest ekstreme kan dette komme til uttrykk som etnosentriske holdninger. Enosentrisme betyr at man fokuserer på egen folkegruppe og synes godt om sitt eget, og at man tenker det andre representerer er av mindre verdi (Fandrem, 2019, s. 127). I møtet med foreldre med majoritetsbakgrunn hadde pedagogene en helt annen tone. Den var preget av dialog og utveksling av erfaringer. Palludan (2007) kaller denne fremgangsmåten eller tonen for *utvekslingstone* (Bustos, Waage & Ekerhovd, 2019, s. 85).

Språk- og kulturbarrierer skaper selvfølgelig utfordringer i kommunikasjonen med nyankomne foreldre. Likevel må det være en klar målsetning at pedagoger ikke kun har en utvekslingstone med foreldre med majoritetsbakgrunn, men at det også skal gjelde i møte med nyankomne foreldre. Gjennom å invitere de nyankomne foreldrene på samtaler der

barnehagepersonalet viser interesse for barnet og familien sitt hverdagsliv og erfaringer og bakgrunn vil foreldrene kunne oppleve at deres innspill og tanker verdsettes. Dermed vil dialogen i større grad være preget av likeverdighet og symmetri. Ved å bli kjent med foreldrene på denne måten vil personalet få et godt utgangspunkt for å fortelle om og begrunne barnehagen som pedagogisk virksomhet (Gjervan, Andersen, Bleka, 2006, s. 86). Et godt samarbeid mellom barnehagepersonalet og foreldre vil smitte over på barnet og bidra til at barnet føler trygghet og trivsel (Glaser, 2018, s. 111).

Samtidig må det erkjennes at det i en del tilfeller vil kunne være utfordrende å få til en god utvekslingstone. Nyankomne foreldre er en heterogen gruppe som har ulike kulturbakgrunn, forhistorie og kjennskap til den norske barnehagen (NAFO, 2021). For noen flyktninger kan det som følge av kulturbakgrunn være helt unaturlig å ikke skulle ta seg av barnet selv på dagtid. Andre flyktninger kan ha opplevd forfølgelse og undertrykkelse fra myndigheter i sitt hjemland. Det er ikke gitt at de har tillit til offentlig myndigheter i landet de flyktet til. Det kan derfor kreve en bevisst bearbeidelse av tidligere erfaringer, og en rekke nye erfaringer av positiv karakter før de kan slappe av, og føle seg komfortabel i møte med nye systemer og instanser (Gjervan, Andersen, Bleka, 2012, s. 104). Personalet i barnehagen må dermed ha forståelse for at det kan ta tid for nyankomne foreldre å tørre å åpne seg opp og legge sin tillit til personalet. Det kan også ta tid å bli kjent med den nye hverdagen, barnehagen, pedagogikken og nye retningslinjer. Samtidig er dette en svært viktig prosess, som er en nødvendig del av inkluderingen og integreringen i barnehagen og det norske samfunnet generelt.

3.0 Metode

Vitenskapelig metode er en samling teknikker, eller fremgangsmåter, for å undersøke fenomener og komme frem til ny kunnskap (Dalland, 2017, s. 53). Sentralt innenfor empirisk forskning er å hente inn, analysere og deretter tolke datamaterialet (Johannesen, Tuft & Christoffersen, 2010, s. 299). Innenfor den samfunnsvitenskapelige metodelæren skiller det mellom to hovedtyper av forskningsmetoder, nemlig den kvalitative og kvantitative metode (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). Kvalitativ metode har som mål å oppnå forståelse og finne egenskapene ved de sosiale fenomenene som forskeren undersøker (Bergsland & Jæger, 2014, s. 67). Innsamling av data skjer gjerne gjennom intervju eller observasjon, og resultatene uttrykkes tekstlig i form av kategorisering av meningsinnhold og sitater. Kvantitativ metode anvendes for å innhente, analysere og fortolke data som er målbare, det vil si tall, og dataene analyseres gjennom statistiske metoder. Resultatene presenteres gjerne i form av tabeller, figurer og grafer (Bergsland & Jæger, 2014, s. 67-68). Kvantitativ metode brukes ofte for å teste ut hypoteser om et fenomen, i motsetning til kvalitativ metode, som i større grad er hypotesegenererende. Uavhengig av hvilken metode som velges er det avgjørende at resultatene som fremkommer er mest mulig reliable, det vil si pålitelige og repeterbare, samt at de er valide, det vil si gyldig for det fenomenet som undersøkes.

3.1 Valg av metode og innsamlingsstrategi

I denne bacheloroppgaven har jeg valgt kvalitativ metode, og intervju som innsamlingsstrategi. Ut fra problemstillingen var det et naturlig valg å velge kvalitativ metode da denne anses som egnet for å undersøke og beskrive menneskers tanker, opplevelser, holdninger og erfaringer. Johannesen, Tuft & Christoffersen (2016) poengterer også at kvalitativ metode er særlig hensiktsmessig dersom man skal undersøke fenomener man ikke vet så mye om, eller som det er lite forskning på (s, 27). Mennesker på flukt er et relativt nytt forskningsfelt (Kibsgaard & Kalkman, 2019, s. 11), og av den grunn var dette også med på å støtte opp under metoden.

Jeg ønsket at informantene skulle dele sensitive, utdypende og god informasjon om temaet, og intervjuformen gjør dette mulig (Thagaard, 2018, s. 13). På grunn av en sterk forankring i et sosiokulturelt læringssyn falt valget på et semistrukturert intervju som innsamlingsstrategi for datamaterialet. Semistrukturert intervju er ett av de vanligste formene for intervju (Bergsland & Jæger, 2014, s. 71). Det kan beskrives som en samtale mellom forskeren og informanten, men forskeren styrer samtalen, gjennom en intervjuguide med liste over temaer som vil

gjennomgås under intervjuet. I motsetning til et strukturert intervju gir et semistrukturert intervju muligheter til å tilpasse spørsmålsformuleringene til informantene under intervjuet (Bergsland & Jæger, 2014, s. 72). Jeg utarbeidet først et utkast til intervjuguiden etter å ha lest meg opp på aktuell teori for å finne ut hvilke spørsmål det var relevante å stille i henhold til problemstillingen. Jeg valgte bevisst å ikke bruke teoretiske begrep slik som akkulturasjon i intervjuguiden, da jeg var usikker på hvor kjent informantene var med begrepet. Jeg la opp til at intervjuene skulle ta rundt 40 minutter, og måtte derfor tenke på hvor mange spørsmål jeg kunne komme gjennom på denne tiden. Etter at utkastet var klart, gjennomførte jeg et testintervju. Testintervjuet hjalp meg å finne ut hvilke spørsmål som var gode og åpne, og hvilke jeg burde omformulere i intervjuguiden. Som ny og fersk intervjuforsker opplevde jeg det også som en trygghet at jeg hadde gjennomført testintervju da jeg gikk inn i intervjuet med informantene (se intervjuguide i vedlegg 1).

3.2 Planlegging av datainnsamling og utvalg av informanter

For å undersøke hvordan personalet tilrettelegger for nyankomne barn og deres foreldre i innføringsbarnehager, gikk jeg direkte til «kilden» som jeg mener har kunnskap og erfaring om temaet, det vil si at jeg kontaktet barnehagepersonell som jobber/ har jobbet i innføringsbarnehage (Bergsland & Jæger, 2014, s. 145, Dalland, 2017, s. 74). Det var en prosess å finne informanter ettersom det skulle mer til enn et Google-søk om innføringsbarnehager. I planleggingsfasen kjente jeg allerede til en aktuell informant, men å finne de to andre informanter var en lengre prosess enn forventet. Jeg kontaktet blant annet Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) og byråd for oppvekst og kunnskap i Oslo og hørte om de visste om noen innføringsbarnehager de trodde ville stille til intervju. Jeg fikk svar fra NAFO om tips til en innføringsbarnehage. Jeg tok deretter kontakt med denne barnehagen og fikk ytterligere tips om andre barnehager jeg kunne ta kontakt med. Det var slik jeg til slutt kom over de to siste informantene. Utvalget bestod dermed av tre informanter som alle jobber/ har jobbet i innføringsbarnehage: En tidligere pedagogisk leder, men som jobber som familieterapeut, en pedagogisk leder, og en styrer.

3.2.1 Om informantene

Informantens kode i funn og drøfting	Om informanten
Pedagog 1	Utdannet barnevernspedagog med videreutdanning i småbarnspedagogikk,

	flerkulturell pedagogikk og familierapi. Jobbet som pedagogisk leder i innføringsbarnehage i 14 år. Jobber nå som familierapeut.
Pedagog 2	Utdannet barnehagelærer, jobbet 17 år som pedagogisk leder i innføringsbarnehage. Videreutdanning i familierapi, inkludering og ledelse.
Styrer	Utdannet barnehagelærer, med styrerutdanning. Har vært styrer i innføringsbarnehage i 2 år. Har tidligere jobbet som pedagogisk leder i 20 år.

3.3 Forskningsetikk

Innenfor forskning er det et krav om at deltakerne på forhånd skal ha mottatt informasjon og samtykket til å delta i undersøkelsen, dette kalles informert samtykke (Thagaard, 2018, s. 22-23). Derfor forfattet jeg et informasjonsskriv og samtykkeskjema (Se vedlegg 2).

Informasjonsskrivet inneholdt tilstrekkelig informasjon om formålet med studiet, hvem som får tilgang til informasjonen, hvordan resultatene er tenkt brukt og følgende av å delta (Thagaard, 2018, s. 22-23). Informasjonsskriv og samtykkeskjema ble sendt på mail til informantene i forkant av intervjuet. Alle samtykket til å delta. Det var imidlertid viktig for meg å ta dette opp muntlig med deltakerne før selve intervjuet startet, slik at jeg kunne forsikre meg at de hadde forstått formålet med studien, og at de kunne stille spørsmål dersom de lurte på noe (Dalland, 2017, s. 80). Thagaard (2018) hevder likevel at forskeren ikke vet på forhånd hvilke innsikter dataene vil gi, og hvilke resultater som vil komme frem til (s, 23). Derfor er det nærmest umulig å gi et fullstendig bilde av hva deltakelse i prosjektet vil innebære. Dette betyr at informert samtykke består av utfordringer som man som forsker må reflektere over i hele forskningsprosessen.

3.4 Beskrivelse av gjennomføring

På grunn av situasjonen med Covid-19 og geografisk spredning av informanter i denne studien valgte jeg å intervju alle tre informantene over de digitale plattformene Zoom eller Teams.

Informantene fikk ikke tilsendt intervjuguiden på forhånd, kun informasjonsskriv med temaer vi skulle gjennom. Dette gjorde jeg bevisst fordi jeg ønsket at informantene skulle reflektere over temaene der og da, ikke ha forhåndsbestemte svar.

Det kan for noen føles rart å skulle dele personlige refleksjoner og tanker med en fremmed (Dalland, 2017, s. 84). Derfor var jeg påpasselig med å innlede intervjuet med litt «relasjonell oppvarming», det vil si at jeg fortalte om meg selv, om hensikten med undersøkelsen, og planen for intervjuet. Jeg var bevisst på å holde en uhøytidelig tone og legge opp til litt humor. Det virket som om informantene, inkludert meg selv, sank skuldrene litt før vi gikk over på selve intervjuet. Det gjorde at resten av intervjuet hadde et uformelt preg over seg, samtidig som vi holdt oss til tema.

Siden oppgaven ikke er behandlet av NSD (Norsk senter for dataforskning) kunne jeg ikke ta lydopptak. Som en erstatning for dette hadde jeg med en medstudent på hvert intervju som skrev ned det som ble sagt. Informantene ble selvsagt informert om dette på forhånd. På den måten hadde jeg hadde fullt fokus på det informantene sa, og hadde dermed mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål. Dette bidro trolig til at vi under intervjuene til tider gikk utenfor spørsmålene, og det kom mange gode refleksjoner og tanker. Rett etter at intervjuene var avsluttet gikk jeg over det medstudenten hadde skrevet, og bearbeidet teksten med hensyn til til skrivefeil osv.

3.5 Metodekritikk

I enhver forskningsstudie må en vurdere kvaliteten på dataene. For å vurdere kvaliteten er forskeren nødt til å se på faktorer som reliabilitet og validitet. Bergsland & Jæger (2014) sier at begrepet «reliabilitet kan i kvalitative studier knyttes opp mot begrepet troverdighet, om forskningen utføres på en tillitvekkende måte, om hvor pålitelig datamaterialet er, hvordan det samles inn, hvordan det bearbeides, analyseres og tolkes» (s, 80). Jeg hadde alle intervjuene over Teams eller Zoom. Her så jeg bare ansiktene til informantene, ikke hele kroppen. Jeg kunne dermed ikke følge med på hele deres kroppsspråk. Derfor kan jeg ha feiltolket eller misforstått informantene, og jeg kan ha oversett faktorer som gjør at jeg ville sett annerledes på situasjonen. En måte å styrke reliabiliteten på, kunne vært og latt flere forskere delta i prosjektet enten ved at to forskere samarbeider, eller at en forsker blir trukket inn og går over oppgaven og kritisk evaluere på fremgangsmåten i prosjektet (Thagaard, 2018, s. 188). Det skal sies at etter intervjuene hadde jeg og medstudenten som skrev ned intervjuet en

oppsummerende samtale om intervjuet. Tolket begge det samme ut fra det som ble sagt? Det var i et tilfelle at en av informantene hadde motsagt seg selv. Da kontaktet jeg informanten slik at det kom tydeligere frem hva informanten egentlig mente.

Validitet refererer til, som nevnt i hvilken grad resultatene fra undersøkelse er gyldig for det utvalget og fenomenet det undersøkes (Thagaard, 2018, s. 189). I dette tilfellet hvilke faktorer som bidrar til inkludering av nyankomne barn og deres foreldre i innføringsbarnehager; og i hvilken grad de er generaliserbare. Selv om jeg leste meg opp på teori før jeg skrev intervjuguiden er det ikke sikkert at spørsmålene jeg forfattet dekker hele området, og at det derfor kan være sentrale temaer som ikke er blitt belyst under intervjuene.. En annen svakhet er at denne undersøkelsen kun omfatter tre informanter. Selv om informantene er barnehagepersonell med lang erfaring fra innføringsbarnehager, er det ikke sikkert at det som de forteller, er representativt for oppfatningene til andre barnehagepersonell som jobber i innføringsbarnehager. Resultatene må derfor tolkes med forsiktighet, og det bør gjennomføres flere undersøkelser før det kan trekkes slutninger om hvilke faktorer som bidrar til inkludering av nyankomne barn og foreldre i innføringsbarnehager. Resultatene som fremkommer, kan imidlertid være hypotesegenererende.

3.6 Analysearbeid

Etter intervjuene gikk jeg over det mine medstudenter hadde skrevet, og rettet opp i skrivefeil for å skape orden og struktur slik at jeg fikk bedre oversikt over datamaterialet. Dette kan ifølge Bergsland & Jæger (2014) bli sett på som begynnelsen av analysen (s, 81). Jeg tok for meg problemstillingen min og kategoriserte temaer som fremkom under intervjuene ved hjelp av fargekoding, dette gjorde at jeg fant sammenhenger som jeg kunne knytte opp mot teori. Det skal sies at dette var en prosess som jeg gjennomgikk flere ganger (Kvale & Brinkmann, 2018). Siden det sentrale er å få frem det som er betydningsfullt for problemstillingen la jeg til side det jeg mente ikke hørte til (Bergsland & Jæger, 2014, s. 81). Målet med denne prosessen er å få et overblikk over materialet som gjør at forskeren blir i stand til å se nye sammenhenger i datamaterialet som ikke er sett tidligere. Det var interessant og ikke minst gøy å se at jeg etter hvert klarte å knytte funnene mine opp mot teorien jeg hadde satt meg inn i tidligere.

4.0 Funn og drøfting

Med utgangspunkt i oppgavens problemstilling om hvilke faktorer som kan bidra til inkludering av nyankomne barn og foreldre, vil jeg i dette kapittelet presentere funnene fra intervjuene og deretter diskutere dem opp mot relevant teori. Fokuset mitt vil primært handle *inkludering*, og hvordan om hvordan *personalet* best mulig kan legge til rette for dette i innføringsbarnehager.

I intervjuene fremkom fem hovedtemaer som sentrale for inkludering:

- Lokalisering av innføringstilbudet
- Den første tiden i innføringstilbudet
- Foreldresamarbeid
- Identitetsbekreftelse
- Personalets kompetanse

I teksten videre kaller jeg informantene for Pedagog 1, Pedagog 2 og Styrer (se «om informantene», punkt 3.2.1).

4.1 Lokalisering av innføringstilbudet

Et interessant funn er at alle tre informantene forteller at barnehagene er strategisk plassert i nær avstand til der foreldrenes introduksjonsprogram er lokalisert. De opplever det som svært positivt at barnehagen og introduksjonsprogrammet ligger så nære hverandre, og to av informantene forteller at barnehagen og introduksjonsprogrammet faktisk ligger i samme bygg. Styrer trekker frem at dette er veldig praktisk for foreldrene og gjør det enkelt med levering og henting, særlig ettersom de nyankomne foreldrene sjelden har bil. Pedagog 1 og Pedagog 2 nevner ikke praktiske årsaker, men de vektlegger derimot trygghet, både for foreldre og barn. Det å vite at de ikke er langt unna hverandre, eller rettere sagt at de er i samme bygg, kan i seg selv oppleves som en stor trygghet for begge parter. Psykologiske reaksjoner er vanlig hos barn i den første tiden i en barnehage, men barn som har vært på flukt kan være ekstra sårbare for slike reaksjoner. Som tidligere skrevet kan barn gi uttrykk for ulike reaksjoner for hva de har opplevd under flukten. Ett slik uttrykk kan blant annet være angst for å skilles fra sine omsorgspersoner (Bleka, 2015, s. 3). Nær lokalisering gjør det enkelt å tilkalle foreldre ved behov for å trygge barnet. Funnet indikerer at det kan være fordelaktig at barnehagetilbud for nyankomne barn er lokalisert i nær tilknytning til

foreldrenes introduksjonsprogram, og at kommuner ved planlegging av slike tilbud, bør ta hensyn til dette.

4.2 Den første tiden i innføringstilbudet

4.2.1 Primærkontakt

Alle informantene forteller at de setter en primærkontakt tett på barnet og foreldrene i tilvenningstiden. Dette samsvarer med Glaser (2018, s. 87) som fremhever at det er en fordel om barnet får en trygg og god primærkontakt i starten, og at denne bør sette av god tid både til det nye barnet og til foreldrene. På denne måten kan tilvenningen bli en god og positiv opplevelse for alle sammen. Gjennom å ha en primærkontakt som er tett på barnet kan det skape et bånd eller en tilknytning mellom barnet og primærkontakten, som utgjør den nødvendige tryggheten for at barnet skal kunne takle adskillelse, og fravær fra foreldrene og utprøve det nye miljøet på egenhånd (Glaser, 2018, s. 71).

4.2.2 Tilvenning

Et sentralt spørsmål er hvilken tilvenningstid det bør legges opp for barn som begynner i en innføringsbarnehage. I mine funn kommer det frem at alle informantene legger til rette for en vanlig tilvenningstid i barnehagen. Vanlig tilvenningstid er som regel tre dager ettersom foreldre gis rett til tre dagers permisjon fra jobben med lønn (Glaser, 2018, s. 87). Men dersom personalet ser at barnet trenger mer tid sier pedagog 1 at de legger til rette for dette. Dette kan ses i sammenheng med at et innføringstilbud har anledning til å avvike fra det generelle pedagogiske tilbudet om det er nødvendig (Kalkman, 2019, s. 145). I følge Belseth (2015) kan tilvenningstiden i barnehagen for nyankomne barn strekke seg fra alt fra tre dager til tre måneder (s. 72). Ett av målene med et innføringstilbud er at de nyankomne barna skal lære seg norsk så raskt som mulig. For at dette skal kunne skje fremhever Giæver (2014) at barna må oppleve trygghet og føle seg som en del av fellesskapet. Derfor vil opplevelsen av trygghet og tilhørighet stå helt sentralt når man snakker om tilvenning i barnehagen. Dette er faktisk en forutsetning for barnets trivsel, læring og psykososiale utvikling. I den forbindelse må vi huske på at mange nyankomne har opplevd å bli tvunget ut på flukt, og mange har mistet hjemmet sitt. Ved overgangen fra hjemmet til barnehagen kommer det nye barnet, i tillegg, til et helt nytt fremmed miljø, der menneskene snakker et ukjent språk, har en annen kultur, og andre skikker og rutiner. Kalkman (2019, s. 149) påpeker at tilvenningen i en innføringsbarnehage kan være en nokså brutal psykososial prosess.

Det er viktig at tilvenningen tilpasses barnets behov, slik Pedagog 1 fremhever. Følgene av at barnet blir for fort overlatt til primærkontakten uten foreldrenes tilstedeværelse kan føre til stress og usikkerhet for barnet (Fagereng, 2015, s. 49).

4.3 Foreldresamarbeid

Mine funn peker på at alle informantene legger stor vekt på foreldresamarbeid. Dette samsvarer godt med det som står i det teoretiske rammeverket om at personalet i barnehagen bør ha stort fokus på foreldresamarbeid ettersom barnets utvikling i stor grad knyttes til foreldrenes trivsel og tillit i barnehagen (Glaser, 2018, s. 19). Kanskje ikke overraskende, løfter informantene løfter frem tolk som essensielt for relasjonsbyggingen når det kommer til å gjennomføre foreldresamtaler, spesielt oppstartssamtaler. For å legge til rette for et godt foreldresamarbeid må barnehagen kommunisere med foreldre uavhengig om de mestrer majoritetsspråket eller ikke. Denne språkbarrieren kan overkommes gjennom bruk av tolk (Bustos, Waage, Ekerhovd, 2019, s. 81).

Alle informantene sier også at de drar på hjemmebesøk før barnet begynner i barnehagen for å bli kjent med og skape gode relasjoner med barnet og foreldrene. Pedagog 2 forteller:

«I det første møtet er jeg opptatt av å bli kjent med foreldrene og barnet og være nysgjerrig på hvordan det er der de kommer fra. Jeg er også opptatt av at det skal være en gjensidig dialog. Jeg ønsker ikke at foreldrene skal føle at de er på et intervju der jeg stiller spørsmål om deres fortid, og at jeg ikke kommer med noe selv. I slike møter utleverer også jeg meg selv ved å fortelle om barna mine og hvor jeg bor og så videre. Man må by på seg selv og få frem at jeg ikke har noe fasit.»

Som vi ser fremhever Pedagog 2 betydningen av utvekslingstonen i kommunikasjonen med foreldrene ved at det bør være en symmetrisk og likeverdig dialog mellom samtalepartnerne. Dette synet er i henhold til Bustos, Waage & Ekerhovd (2019, s. 82) som skriver at «hvis målet med oppstartssamtalen er å skape trygghet og tillit som grunnlag for et godt samarbeid, bør barnehagelæreren reflektere over hvilke toner hun eller han bruker i kommunikasjonen med foreldrene» (Bustos, Waage, Ekerhovd, 2019, s. 82). I sitatet poengterer Pedagog 2 blant annet at det er viktig å få frem for foreldrene at man som pedagogisk leder ikke har en fasit for hvordan ting skal gjøres. Dersom personalet går inn i samarbeidet med holdningen om at «jeg har rett» og «jeg vet hva som er det beste for deg» uttrykkes en etnosentrisk holdning. En

slik holdning er ikke nødvendigvis bevisst, men med en slik holdning undergraves mulighetene til å oppnå symmetri og likeverdighet mellom samtalepartnerne. Det vil også lett kunne skape følelser av usikkerhet og underlegenhet hos foreldrene. En etnosentrisk holdning kan ses i sammenheng med en undervisningstone der personalet fokuserer på å stille spørsmål som foreldrene skal svare på samt å gi dem informasjon. Uten at det sies, kan foreldrene oppfatte det som at forventningene til barnehagen er å svare på spørsmålene, følge informasjonen som gis og ikke blande seg i barnehagelærerens arbeid (Bustos, Waage, Ekerhovd, 2019, s. 83). Dette kan føre til at foreldrenes tanker, spørsmål, hva de oppfatter som bra, og hva de er bekymret for ikke kommer frem i samarbeidet (Gjervan, Andersen & Bleka, 2012, s. 98).

Gjennom å bli kjent med og være nysgjerrig på og bli kjent med barnets og foreldrenes bakgrunn og hverdagsliv slik som Pedagog 2 poengterer, ønsker hun foreldrenes tanker og innspill om barnet og barnehagehverdagen velkommen. Da vil samtalen bære preg av utvekslingstonen. Som beskrevet i teoridelen vil en åpen og likeverdige dialog få frem foreldrenes kjennskap til den norske barnehagen, og ut fra dette kan barnehagen tilpasse informasjonen og avklare hva som forventes av samarbeidet (Gjervan, Andersen & Bleka, 2012, s. 86). I en slik dialog vil foreldrene føle at deres tanker blir verdsatt, og foreldrene kan føle at de får en subjektstatus i møte med barnehagen (Bustos, Waage & Ekerhovd, 2018, s. 82).

Glaser (2018) skriver at nøkkelen til et godt foreldresamarbeid handler om å få foreldrene til å føle seg velkommen (s, 93). Pedagog 1 poengterer at de møter foreldrene i gangen med et smil og med humor. Det er grunnleggende for alle mennesker at de opplever seg sett, hørt og verdsatt. Selv i kun korte møter har vi som personal i barnehagen mulighet til å gi positiv støtte og vise interesse for foreldrene. I disse møtene kan vi velge om vi vil ta del i den andre personens liv eller ikke. Avhengig av vår oppførsel vil andre mennesker *vokse* eller *visne* (Glaser, 2018, s. 95). Dette fordrer at personalet er bevisst på dette og har de rette holdningene. Pedagog 1 sier:

«Det er ikke alltid at vi forstår hverandre når vi står i garderoben, men vi møter dem alltid med et smil, det ligger på pedagogen. Vi bruker mye kroppsspråk, armer og bein er overalt. Men det er viktig å ikke ta seg selv så høytidelig og se humoren i det når vi prøver å forstå hverandre. (...) Når vi skal fortelle hva vi har gjort gjennom dagen

viser vi bilder, vi tar dem med inn på avdelingen for å vise dem om barnet har laget noe den dagen.»

Spesielt foreldre som ikke har noe særlig kjennskap til den norske barnehagetradisjonen og som kan være skeptisk til barnehagen, kan det å bli invitert inn på avdelingen slik som Pedagog 1 beskriver være av stor betydning (Gjervan, 2006, s. 46). Dette gjør at foreldrene får et innblikk i barnehagens hverdagsliv, og får innsikt i barnehagens innhold og arbeidsmåter. Dette er også en fin måte for personalet å fortelle om arbeidet og om tankene bak det de gjør heller enn at foreldrene kun får det muntlig forklart (Gjervan, Andersen, Bleka, 2006, s. 115). Personalets informasjon og begrunnelse for sitt arbeid i barnehagen overfor barna vil påvirke foreldrenes mulighet til å spørre, si sin mening og ha innflytelse med tanke på barnehagens innhold, organisering av det pedagogiske arbeidet (Becher, 2006, s. 65). Gjennom samtale og tilstedeværelse i barnehagen kan foreldrene og personalet bli tryggere på hverandre (Glaser, 2018, s. 79).

Styresen forteller at foreldrene tidligere ofte ikke møtte opp på foreldremøter, dugnader og liknende. Men etter at personalet jobbet mye med å oppmuntre og påminne foreldrene om at de var hjertelig velkomne, gjorde det at de ble mer deltakende. I mange land tar kun skolen kontakt med foreldrene dersom noe er galt, og dette kan bidra til at de er usikre og redde for å møte opp. Det kan også hende at de ikke har noen de kjenner som kan ta seg av barna mens de er på møter. Grunnene til at de ikke møter opp kan altså være mange. Uansett er det viktig er at personalet ikke lar det gå forbi og tenker at «de er sånn som ikke gidder å møte opp og delta», men at personalet heller prøver å finne ut grunnen til at foreldrene ikke møter opp. I rammeplanen står det at alle foreldre skal få mulighet til å få en forståelse for barnehagens arbeid og at de skal kunne medvirke (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 29). I Styresens tilfelle krevde det at personalet aktivt påminnet dem og oppmuntret dem til å komme, mens i andre tilfeller kan det være andre årsaker som ligger bak. Poenget er at personalet må komme til bunns i *hva* det er som gjør at de ikke møter opp, og legge til rette for at foreldrene får mulighet og/ eller lyst til å komme. I denne forbindelse er det også verdt å nevne at barn og unge som kommer til Norge og begynner i barnehage og på skole, ofte har større sannsynlighet til å bli inkludert i samfunnet enn foreldrene som kan være uten jobb og mye alene (Kibsgaard, 2019, s. 64). Noe som står sentralt i Berry sin integreringsstrategi er kulturelt vedlikehold, kontakt og deltakelse. Ved at barnehagen inviterer og tar initiativ til at foreldrene skal komme på slike møter, slik som Styresen sier, kan dette være en åpning for

foreldre til å få kontakt med det norske samfunnet (Kibsgaard, 2019, s. 64). Dette understreker den viktige jobben personalet i innføringsbarnehager har, og hvordan deres holdninger og tilnærminger kan få stor betydning, ikke bare for barnets inkludering, men potensielt også for foreldrenes.

4.4 Identitetsbekreftelse

Ut fra mine funn er identitetsbekreftelse noe som ble lagt vekt av alle informantene. Identitetsbekreftelse innebærer blant annet at personalet gir barna tilhørighetsopplevelser gjennom åpent bekrefte og anerkjenne barnets identitet og kulturbakgrunn. Samtidig som de andre barna i barnehagen lærer om dette barnet og dennes kultur (Fandrem, 2011, s. 132). Hvorvidt barna møter på identitetsbekreftelse i barnehagen avhenger av personalets holdninger til mangfold og deres håndtering av «annerledeshet» (Gjervan, Andersen & Bleka, 2006, s. 141). Pedagog 1 utdyper:

«Identitetsbekreftelse jobbes det med hver dag, barna skal føle stolthet over hvem de er. Hver gang det begynner et nytt barn i barnehagen setter jeg meg inn i det landet de kommer fra. Jeg printer også ut flagget, og gjerne «hei» eller «velkommen» på morsmålet deres. Jeg ber foreldrene ta med ting barnet er kjent med, spesielt i oppstarten. Dette kan være musikk, kosedyr eller andre gjenstander. (...) Det kan også være lurt at foreldrene tar med mat som barna kjenner igjen og er trygg på, de må ikke nødvendigvis spise brødkive med brunost eller leverpostei fra dag en. Det er en langsom prosess som tar tid.»

Innenfor integreringsstrategien (beskrevet i det teoretiske rammeverket) er både kulturelt vedlikehold av barnets opprinnelige kultur, og kontakt og deltakelse med den nye kulturen helt sentralt for å lykkes med inkludering. I sitatet over, viser Pedagog 1 (og også de andre informantene) til betydningen av å vedlikeholde barnets opprinnelige kultur.

Ifølge Berry og hans akkulturasjonsteori vil også mottakerlandet, og hvilken strategi de legger til rette for, ha avgjørende innvirkning på hvordan barna og foreldrene blir inkludert. For mennesker som har blitt tvunget på flukt fra sitt hjemland på grunn av forfølgelse, og kommer til et land der de utfordres til å måtte legge vekk deler av sin gamle identitet og legge til nye deler, kan det for mange oppleves som en kamp (Kibsgaard, 2019, s. 58). Alle informantene

påpeker at de setter seg inn i landet familien kommer fra, og henger opp flagget på garderobeplassen, og dette er eksempler på bekreftelser av de nyankomne barna og foreldrene sin identitet (Kibsgaard, 2019, s. 58). Det kan være spesielt viktig å legge til rette for identitetsbekreftelse dersom barnet føler seg utrygg, eller føler angst som følge av traumeopplevelser (Fandrem, 2019, s. 125). Videre nevner Pedagog 1 at de legger opp til identitetsbekreftelse ved at, for eksempel, alle barna lærer å telle på morsmålet til det nyankomne barnet i samlingsstund, og/ eller at de synger kjente «norske» barnesanger, men på barnets morsmål. På denne måten ser Pedagog 1 mangfold som en ressurs ved at barnet oppnår identitetsbekreftelse, samtidig som de andre barna lærer noe av det nyankomne barnet. På denne måten resosialiseres barnehagen i møtet med det nyankomne barnet, jamfør Berrys akkulturasjonsteorien, (1997). Måten personalet i barnehagen forholder seg til mangfold og ulike sårbarheter kan være avgjørende for hvordan barnet klarer seg i barnehagen, men også utenfor (Fandrem, 2019, s. 129). For det er ikke gitt at det fører til integrasjon, inkludering eller samhörighet mellom barn med og uten fluktbakgrunn. Det kreves spesiell tilrettelegging og oppmerksomhet fra en voksen for at god tilpasning, integrering og inkludering skal kunne finne sted (Fandrem, 2019, s. 129).

I sitatet over påpeker også Pedagog 1 at barna ikke nødvendigvis må spise brødkive med brunost og leverpostei slik mange barnehager i Norge ofte serverer til lunsj, men at de kan ta med mat som barna kjenner igjen. Dette kan ses i sammenheng med det Berry kaller enkulturasjon. De nyankomne barna har i sitt hjemland blitt svøpt inn i et samfunn der de har lært seg kulturens skikker og vaner på en rekke ulike områder, også matvaner. Det er derfor ikke vanskelig å se for seg at barna kan være skeptiske til den nye «norske» maten som blir servert i barnehagen. Om personalet har for stort fokus på at barnet skal bli norsk vil barnehagen legge opp til en assimileringstrategi (Tveitereid, Vestad, Sævik & Fandrem, 2017, s. 29). For eksempel ved å være ensidig opptatt av å lære barnet norsk kultur, sikker, normer og språk, og ignorere barnets eget morsmål og bakgrunn. En slik strategi øker risikoen for at barnet vil mistrives, føle seg ensom og utvikle psykiske og somatiske symptomer, inklusive depresjon. Dette betyr at man som personalet i barnehagen må legge vekt på faktorer som var viktig før barnet og familien flyttet til Norge, så vel som kontakten med det nye. Med en slik tilnærming kan personalet styrke barnets selvoppfatning, og bidra til trivsel og en sunn utvikling, både psykisk og fysisk (Tveitereid, Vestad, Sævik & Fandrem, 2017, s. 30).

Et viktig poeng som understrekes av Pedagog 1 er at inkludering er en langsom og kompleks prosess som tar tid (Fandrem, 2019, s. 129). Det handler om at barnet må ta «ett skritt av gangen», og som barnehagepersonell må vi oppmuntre og legge til rette for at barnet gis denne muligheten.

4.5 Personalets kompetanse og holdninger

Pedagog 1 og 2 sier at en forutsetning for å jobbe på en innføringsavdeling er å være interessert og nysgjerrig på mennesker fra andre kulturer. Pedagog 2 forteller:

«Man må vite hvordan man skal jobbe med dem, det krever at en oppriktig må være nysgjerrig og interessert i hvem barna og familiene er.»

Å være nysgjerrig og interessert er egenskaper som er viktig i møtet med alle barn og foreldre, uansett bakgrunn (Fandrem, 2019, s. 124). (Fandrem, 2019, s. 125). Samtidig ligger det også en fare ved å ha en slik stil. Det kan oppleves invaderende for foreldrene, og lettere bidra til en undervisningstone ved at personalet kun stiller spørsmål som foreldrene må svare på (Bustos, Waage & Ekerhovd, 2019, s. 83). Her gjelder det for personalet å finne en god balanse, og erkjenne at det tar tid å bli kjent med familien og bygge opp et tillitsforhold. Jeg henviser til punktet om 4.3 om foreldresamarbeid der Pedagog 2 poengterer at hun *ikke* ønsker at foreldresamtalen skal være et intervju der hun stiller spørsmål og at foreldrene svarer. Dette viser at Pedagog 2 er bevisst på sin væremåte i møtet med foreldrene og barnet. Det kan være lett å tenke at dette er holdninger som barnehagelærere og personalet innehar, men jeg vil hevde at dette er holdninger som de ansatte må reflektere over og som utvikles over tid. Det kan skje gjennom møter med de nyankomne barna og foreldrene, men også gjennom å ha det som tema på personalmøter og refleksjonsgrupper. Som barnehagelærer og personal i barnehagen blir man aldri ferdig utlært, (og det er det som gjør denne jobben så interessant). Dette gjenspeiler seg i det Pedagog 2 sier:

«(...) Man må opparbeide seg erfaring med å jobbe med denne gruppen mennesker (... man lærer stadig noe nytt.»

Foruten å ha gode holdninger og erfaring, påpeker både Pedagog 1 og Pedagog 2 at det er en fordel om personalet har kursing i International Child Development Programme (ICDP). ICDP er et enkelt, helsefremmende og forebyggende program som har som mål å styrke omsorgen og oppveksten for barn og unge (ICDP, 2021). De fremhever også å ha kunnskap

om traumebevisst omsorg. Traumebevisst omsorg er noe Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) påpeker som et viktig kunnskapsområde i arbeidet med nyankomne barn og foreldre (NAFO, 2015).

Noen nyankomne barn kan ha vært vitne til traumatiske opplevelser som kan komme til uttrykk i barnehagen (Bleka, 2015). Pedagog 2 forteller:

«Noen barn kan ha vært gjennom traumatiske opplevelser, vi ser derfor barnets adferd som et smerteuttrykk.»

Pedagog 2 sier noe om at man kan se barnas adferd som et smerteuttrykk. Dersom personalet overser disse uttrykkene, kan det få store konsekvenser for barnet. Slik jeg skrev i det teoretiske rammeverket kan det å ikke få annerkjennelse for hvordan en har hatt det etter å ha vært traumatisert oppleves som mer belastende enn selve traumeopplevelsen (Fandrem, 2019, s. 124). Mennesker med fluktbakgrunn har en større sannsynlighet til å utvikle psykiske lidelser (Varvin, 2015, s. 146). Samtidig er det slik at mange foreldre har klart å skjerme barna uten noen videre belastning, og det kan være mange som har gode minner fra hjemlandet (Bleka, 2015). Andre kan ha vært gjennom traumatiske hendelser uten å få noen videre belastning. Så det er altså ikke slik at alle barn med fluktbakgrunn er sårbare.

Som personell i en innføringsbarnehage må en være åpen for at atferd som vekker bekymring, kan ha helt andre årsaker enn at barnet har gjennomgått traumatiske opplevelser tidligere. Eksempler kan være mistriksel, konflikter i hjemmet og mye mer. Vi mennesker har lett for å sette seg forutinntatte meninger om andre ved å kunne si «stakkar han har vært på flukt så han kan nok ikke ha det bra». Fandrem (2019) beskriver at åpenhet er en viktig faktor som bør være iboende hos personalet (s,124). Jeg ser på åpenhet som det å inngå relasjoner med foreldrene og barnet på en respektfull, lydhør og aksepterende måte. På den måten lærer man dem å kjenne slik at man unngår stereotypier.

Dersom personalet observerer symptomer eller reaksjoner på traumer er det viktig at de drøfter bekymringen i personalgruppen, og at leder eventuelt henviser til Pedagogisk-psykologisk tjenester, som i sin tur eventuelt kan henviser til andre aktuelle instanser. Dette bør fortrinnsvis skje i samarbeid med foreldrene (Utdanningsdirektoratet, 2017).

I rammeplanen for barnehagens oppgaver og innhold (2017) står det at «Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene» (s, 29). Dette krever

selvfølgelig at personalet og foreldrene forstår hverandre. Som nevnt sier alle informantene at det er vesentlig at personalet bruker tolk i møtet med nyankomne foreldre. Noe som de også fremhever er at dette må være en profesjonell tolk, og at personalet må ha kompetanse i *hvordan* man bruker tolken. Pedagog 2 forteller:

«Det er ikke bare å bestille en tolk og forvente at det jeg sier kommer frem på den måten jeg har tenkt. Det er en prøvelse, og i starten da jeg var ny prøvde jeg å skrive ned og formulere det jeg ville få frem på en god måte.»

Alle informantene poengterer at det er viktig med tolk spesielt i oppstarten for å legge til grunn for en god relasjon med foreldrene. Ofte er barnehagen den første institusjonen nyankomne barn og foreldre møter. Mange vet ikke hva en barnehage er for noe, og kan ha lite tillit. Betydningen av førsteinntrykk vil ha mye å si ettersom det blir førende for samarbeidet videre (Spernes & Hatlem, 2019, s, 250). Om kommunikasjonen er god kan det bidra til at foreldrene føler på trygghet i møtet med barnehagen, men om den blir preget av misforståelser kan det føre til utrygghet og for at foreldrene blir mer mistenksomme på hva barnehagen egentlig er for noe. En tolks oppgave er å gjengi innholdet i det som bli sagt (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2020). Derfor bør personalet være godt forberedt og ha klart hva de ønsker å si og spørre om, slik at misforståelser unngås, slik Pedagog 2 poengterer. Det er en rekke forhold som personalet i barnehagen må være oppmerksom på ved bruk av tolk, slik som betydning av planlegging og forhåndsforberedelser, hvordan samtale via tolk bør skje, hvor deltakerne skal sitte osv (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2020).

5.0 Oppsummering og avslutning

De siste tiårene har stadig flere nyankomne mennesker kommet til Norge. Mange av disse er barn, og skal begynne i barnehage. Dette betyr at barnehagen må ha kunnskap om denne gruppen mennesker, slik at de kan få en så god start som mulig. Målsetningen er at barna skal inkluderes, og etter hvert kunne bidra i samfunnet. Et sentralt spørsmål blir da hvordan barnehagene kan tilrettelegge for at barn og deres foreldre kan inkluderes på en så god måte som mulig. Dette er et viktig samfunnsoppdrag ettersom barnehagen for mange av disse vil være en av de første institusjonene de møter i sitt nye hjemland. Målsetningen med denne oppgaven er å undersøke hvilke faktorer som bidrar til inkludering av nyankomne barn og deres foreldre i innføringsbarnehager.

For å studere denne problemstillingen gjennomførte jeg en kvalitativ studie der jeg intervjuet tre informanter som jobber/ har jobbet i innføringsbarnehager. Det er interessant å notere at det er stor enighet mellom det informantene forteller og om hva de trekker frem som viktig for inkludering. Her oppsummeres de viktigste funnene:

Selv om hovedmålsettingen er at nyankomne skal lære norsk, sier informantene at det i den første tiden i barnehagen, er langt viktigere å tilrettelegge for at barnet skal føle tilhørighet og føle seg som en del av fellesskapet, enn å fokusere på å lære norsk. De ser på trygghet og tilhørighet som forutsetninger for at barnet skal kunne trives, lære og utfolde seg i lek. De påpeker at disse barna kommer fra andre kulturer og mange kan ha traumer. Det bidrar til at de er i ekstra behov for trygghet og tilhørighet. En primærkontakt som både følger opp barnet og foreldrene i tilvenningstiden, fremheves som sentralt for å skape trygghet og tilknytning. En primærkontakt kan fungere som en «trygg base» som bidrar til at barnet etter hvert tør å utforske barnehagemiljøet og delta i lek og aktiviteter. Informantene er også opptatt av at tilvenningstiden i en innføringsbarnehage må være fleksibel og tilpasses den enkelte barns behov.

For å lykkes med inkludering trekker de frem identitetsbekreftelse som helt avgjørende. Ved å vise interesse for og å anerkjenne barnets identitet og kultur kan personalet bidra til at barnets selv- og mestringsfølelse styrkes. De trekker frem mange eksempler for hvordan man kan gjøre dette i praksis. For eksempel: henge opp flagget til landet barnet er fra, synge sanger og telle på barnets morsmål, si «hei» på deres språk osv.

Alle informantene trekker frem et godt samarbeid med foreldrene som nødvendig for at barnet skal trives og føle tilhørighet. Målsetningen er å bygge relasjoner, informere om barnehagetilbudet og å lære om familien og deres bakgrunn. Informantene er opptatt av å ha en utvekslingstone i samtalene, fremfor en undervisningstone. Erfaringen deres er at en utvekslingstone er å foretrekke for å kunne oppnå et godt samarbeid, selv om dette noen ganger kan være utfordrende å få til. Bruk av tolk trekkes frem som nødvendig i samtalene.

Informantene sier at holdninger og kompetanse er viktig når man skal jobbe i innføringsbarnehager. Åpenhet, nysgjerrighet, humor og respekt er holdninger som fremmer relasjonen med foreldrene, slik at de kan føle seg trygge på at barna blir tatt godt vare på i barnehagen. Det kan også bidra til at foreldrene knytter seg mer opp mot barnehagen ved at de møter på foreldremøter, bidrar på sommerfester og liknende. Informantene sier også at man foruten generell barnehagelærerkompetanse bør ha kurs på ICDP og traumebevisst omsorg. Kompetanse på bruk av tolk er helt nødvendig. For at barna og foreldrene skal føle seg trygge er det en stor fordel at innføringsbarnehagen og introduksjonsprogrammet for foreldrene er i nær avstand til hverandre, gjerne i samme bygg.

For å lykkes med inkludering sier informantene, at det gjelder å finne en balanse mellom å anerkjenne barnets identitet og kultur, samtidig som de lærer om sitt nye hjemland sitt språk, normer, skikker og kultur. Som barnehagepersonell må man være forberedt på at inkludering av nyankomne barn er en «langsom» prosess som tar tid.

Detter er en liten kvalitativ studie, og selvfølgelig må man være forsiktig med å trekke bastante slutninger. For å belyse området kreves det mer forskning, men som nevnt var oppfatningene blant informantene veldig like, og de samsvarer også godt med teorien innenfor dette området.

I denne bacheloroppgaven har jeg tilegnet meg mye ny kunnskap og nye tanker for hvordan best mulige imøtekomme og inkludere nyankomne barn og deres foreldre. Jeg kommer til å ta med meg kunnskapen og de nye tankene inn i arbeidslivet. Jeg mener fortsatt at kunnskap om inkludering av nyankomne barn og deres familier bør aktualiseres i barnehagelærerutdanningen ettersom det kreves en profesjonell tilrettelegging for at inkludering kan skje. Selv om denne oppgaven baserer seg på innføringsbarnehager vil jeg hevde at dette er aktuelt uavhengig om det er en innføringsbarnehager eller ikke. Med dette

ønsker jeg å avslutte med et sitat fra Kong Harald V nyttårstale (2007): «(..) *Et inkluderende samfunn overlater ingen til seg selv*».

Kilder

Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager (barnehageloven)*. Oslo:

Kunnskapsdepartementet. Hentet fra:

<https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64/§>

Bergsland, D. M. & Jæger, M. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*.

Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Belseth, K, A. (2015). Noen «flerkulturelle perspektiversom åpner for alternative praksiser. I

Fagereng, K, M. (2015). *Velkommen til barnehagelivet! Oppstart og tilvenning for*

barn og voksne. Oslo: Kommuneforlaget.

Bleka, M. (2016). Når barn og foreldre opplever kriser og sorg i forbindelse med flukt og

migrasjon. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra: [https://www.udir.no/laring-og-](https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/kriser-og-sorg-i-barnehagen/nar-barn-og-foreldre-opplever-kriser-og-sorg-i-forbindelse-med-flukt-og-migrasjon/)

[trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/kriser-og-sorg-i-barnehagen/nar-barn-og-](https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/kriser-og-sorg-i-barnehagen/nar-barn-og-foreldre-opplever-kriser-og-sorg-i-forbindelse-med-flukt-og-migrasjon/)

[foreldre-opplever-kriser-og-sorg-i-forbindelse-med-flukt-og-migrasjon/](https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/kriser-og-sorg-i-barnehagen/nar-barn-og-foreldre-opplever-kriser-og-sorg-i-forbindelse-med-flukt-og-migrasjon/)

Berry, J, Sam, D. (2010). *Acculturation: When Individuals and Groups of Different Cultural*

Backgrounds Meet. Hentet fra:

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1745691610373075>

Bustos, M, M, F, Waage, S,A, Ekerhovd, L, Å. (2019). Hvorfor spør de ikke med? I Kalkman,

K, Kibsgaard, S (red). (2019). *Vente, håpe leve*. Oslo: Univeristetsforlaget

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

De Forente Nasjoner. (2019). *Flyktninger*. Hentet fra:

<https://www.fn.no/tema/flyktninger>

Fagereng, K, M. (2015). *Velkommen til barnehagelivet! Oppstart og tilvenning for barn og*

voksne. Oslo: Kommuneforlaget.

Oslo: Pedlex

- Fandrem, H. (2019). Barnehagen og skolen som viktige inkluderingsarenaer for nyankomne flyktningbarn. I Kalkman, K, Kibsagaard, S (red). *Vente, håpe, leve*. Oslo: Universitetsforlaget
- Fandrem, H. (2011). *Mangfold og mestring i barnehage og skole. Migrasjon som risikofaktor og ressurs*. Kristiansand: Høyskoleforlaget
- Gjervan, M., Andersen, C.E, Bleka, M. (2006). *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.
- Gjervan, M. (2006). *Temahefte om språklig og kulturelt mangfold*. Hentet fra https://www.udir.no/globalassets/upload/barnehage/pedagogikk/temahefter/temahefte_om_spraklig_og_kulturelt_mangfold.pdf
- Glaser, V. (2018). Foreldresamarbeid. *Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2.utg). Oslo: Universitetsforlaget.
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (2020). *Når må man bruke tolk?* Hentet fra: <https://www.imdi.no/tolk/nar-ma-man-bruke-tolk/>
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (2021). *Tall og fakta*. Hentet fra: <https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/>
- Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2006) *Introduksjon til Samfunnsvitenskapelig Metode*. (3. utg). Oslo: Abstrakt forlag.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2015). *Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk*. (Meld. St. 30 (2015-2016)). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-30-20152016/id2499847/?ch=1>
- Kalkman, K. (2019). Barnehagelivet er ikke en selvfølge. I Kalkman, K, Kibsagaard, S (red). *Vente, håpe, leve*. Oslo: Universitetsforlaget
- Kalkman, K. (2017). *Day care as an integrational arena and inclusive environment:*

newcomer migrant girl's sociocultural transitions and negotiations of identity, home and belonging. (thesis 2017:67). Trondheim: Norwegian University of Science and Technology, Faculty of Social and Educational Sciences, Department of Social Work.

- Kibsgaard, S. (2019). Flyktningfamiliers opplevelser av flukt og etablering i et nytt hjemland. I Kalkman, K, Kibsgaard, S (red). *Vente, håpe, leve*. Oslo: Universitetsforlaget
- Kvale, S, Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3. utg). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Líden, H. (2017). Barn og migrasjon. Mobilitet og tilhørighet. Oslo: Universitetsforlaget.
- Spernes, K, Hatlem, M. (2019). *Den flerkulturelle barnehagen i bevegelse. Teoretiske og praktiske perspektiver*. Oslo: Gyldendal forlag.
- Statistisk sentralbyrå. (2020). Personer med flyktningbakgrunn, 13. mai 2020.
hentet fra: <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/flyktninger>
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*. Bergen: Fagbokforlaget
- Tveitereid, K, Vestad, L, Sævik, S, Fandrem, H. (2017). *Flyktningkompetent barnehage*. Oslo: Pedlex
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra: <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Varvin, S. (2015). *Flukt og eksil*. Oslo: Universitetsforlaget.

Vedlegg

Vedlegg 1 – Intervjuguide

Innledende spørsmål:

1. Hvilken utdanning har du?
2. Hvilken rolle har du i barnehagen?
3. Hvor lenge har du jobbet i denne barnehagen? og hvor mange års erfaring har du med barn?

Oppstartsfasen for nyankomne barn og deres familier:

1. Kan du fortelle litt om barnehagen? Hva er en innføringsbarnehage?
 - a. Hva er positivt, og hva er negativt ved å ikke blande majoriteten med minoriteten?
 - b. Hva er det du anser som det viktigste i et godt innføringstilbud?
2. Hvilke forberedelser gjør personalet seg før et barn begynner i barnehagen?
3. Hvor mye vet dere om barnet før det begynner i barnehagen?
 - a. Og foreldrene? Sosiale forhold? Psykisk? Traumer? Språk?

Barnehagen som inkluderingsarena:

1. Hva legger dere mest vekt på i oppstartsfasen?
 - a. Hvordan jobber dere for å få barnet til å føle seg trygg?
2. Hvordan jobber dere for å ivareta og fremme barnets identitet og kultur?
3. Hvordan jobber dere med integrering av den norske kulturen og norsk som språk?
4. Hvordan tilrettelegger dere for inkludering og lek i barnegruppa?

Foreldresamarbeid:

1. Hva mener du er viktig for å skape et godt foreldresamarbeid?
 - a. Kan du fortelle litt om rutineene for gjennomføring av foreldresamtaler?
 - b. Blir det gjennomført en foreldresamtale før barnet begynner i barnehagen?
 - c. Tolke? Hvilke ressurser/ tiltak blir tatt i bruk under foreldresamtalen?
 - d. Uformelle foreldresamarbeidet (i hente/bringe situasjon) hvordan opplever du det?
På hvilken måte kommuniserer man?
4. Hvordan jobber dere for at de nyankomne foreldrene skal føle seg trygge på barnehagepersonalet?
5. Hva anser du som de største utfordringene i foreldresamarbeid?
6. Barn og familier som har vært på flukt står i en helt spesiell situasjon. Hva mener du er den største utfordringen for dem i Norge i dag?
7. **Avslutning:**

1. Er det noe du tenker kunne blitt gjort annerledes i arbeidet med nyankomne barn og deres familier?
2. Er det noe du ønsker å tilføye som du mener er viktig?
3. Er det noe mer du lurer på?

Vedlegg 2 – Informasjonsskriv og samtykkeskjema

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Inkludering av nyankomne barn og deres foreldre i innføringsbarnehager»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan barnehagen tilrettelegger for inkludering av nyankomne barn og deres familier. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Mitt navn er Oda Sophie Wagle og jeg går 3. året på Dronning Mauds Minne Høgskole, med fordypningen «Barnehager i et internasjonalt perspektiv». Dette semesteret skal jeg skrive en bacheloroppgave.

De siste årene har det vært rekordmange mennesker på flukt. Barnehagen er ofte den første institusjonen familier med fluktbakgrunn møter. Jeg ønsker derfor å undersøke hvordan barnehagen legger til rette for inkludering av nyankomne barn og deres familier med flyktningbakgrunn i innføringsbarnehager. Hvilken kompetanse bør personalet ha? Hvordan arbeider personalet med inkludering med både barn og foreldre?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Deltakelse i prosjektet innebærer datainnsamling i form av intervju som vil skje digitalt. Intervjuet vil foregå i ca 30-45 minutter på hver informant. Jeg vil på forhånd ha utarbeidet en intervjuguide som jeg vil støtte meg på gjennom intervjuet. Intervjuet inneholder spørsmål om nyankomne barn og deres foreldre, oppstartsfasen, foreldresamarbeid og hvordan personalet arbeider for å inkludere de nyankomne barna og foreldrene.

Siden prosjektet ikke er behandlet av Norsk senter for forskningsdata (NSD) kan det ikke tas opp lydopptak. På intervjuet vil det derfor være en medstudent til stede som skriver ned det informanten sier. Medstudenten vil ikke være en deltakende part i intervjuet, kun sitte og skrive.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 29.04.21.

Med vennlig hilsen
Oda Sophie Wagle

Prosjektansvarlig
(Veileder)

Student

Gjertrud Stordal & Hege Nordnes

Oda Sophie Wagle

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*]. Jeg samtykker til:

å delta i *intervju*.

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.